

Số: 155 /BC-HĐV

Quảng Nam, ngày 17 tháng 12 năm 2019

BÁO CÁO

Tổng hợp kết quả Hội thảo “Liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung”

Ngày 15/11/2019, tại thành phố Tam Kỳ, tỉnh Quảng Nam, Hội đồng Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, Hội đồng Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung (gọi tắt là Hội đồng) đã phối hợp với UBND tỉnh Quảng Nam tổ chức Hội thảo “*Liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới (NTM) tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung*” (sau đây gọi tắt là *Hội thảo*) theo Kế hoạch số 123/KH-HĐV ngày 18/9/2019; Hội đồng báo cáo tổng hợp kết quả tổ chức Hội thảo, cụ thể như sau:

I. THÀNH PHẦN DỰ HỘI THẢO

1. Thành phần tham dự

a) Chủ tịch Hội đồng nhiệm kỳ 2019-2020: Ông Lê Trí Thanh, Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Nam.

b) Đại biểu Trung ương:

- Ông Nguyễn Minh Tiến - Cục trưởng, Chánh Văn phòng Điều phối Trung ương Chương trình MTQG xây dựng NTM, cùng lãnh đạo các Phòng, chuyên viên Văn phòng Điều phối NTM Trung ương.

- Bà Trương Thu Hương, Chuyên viên chính, Vụ Lữ hành, Tổng cục Du lịch.

c) Đại biểu các địa phương trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung:

- Ông Nguyễn Tăng Bính, Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh Quảng Ngãi.

- Lãnh đạo các Sở, ngành: Nông nghiệp và PTNT, Kế hoạch và Đầu tư, Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Tài nguyên và Môi trường, Văn phòng UBND, Văn phòng Điều phối NTM các tỉnh, thành phố: Đà Nẵng, Thừa Thiên Huế, Quảng Ngãi, Bình Định.

- Tỉnh Quảng Nam (địa phương đăng cai): Chủ tịch UBND tỉnh, đại diện Thường trực HĐND tỉnh, UBMT TQVN tỉnh; lãnh đạo các Sở, Ban, ngành, lãnh đạo UBND, Phòng Văn hóa - Thông tin, Văn phòng Điều phối NTM của 18 huyện/thị xã/thành phố trên địa bàn tỉnh.

d) Tỉnh bạn: Lãnh đạo các Sở, ngành: Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Kế hoạch và Đầu tư, Nông nghiệp và PTNT, Tài nguyên và Môi trường, Văn phòng UBND, Văn phòng Điều phối NTM các tỉnh: Gia Lai và Kon Tum.

đ) Đại biểu các Vùng kinh tế trọng điểm trong cả nước: Ông Đoàn Văn Hòa - Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Hưng Yên; đại diện Hội đồng vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ nhiệm kỳ 2019 -2020.

e) Đại biểu các chuyên gia, các Nhà khoa học, Viện, Trung tâm nghiên cứu, các Trường đại học:

- PGS.TS Trần Đình Thiên - Nguyên Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam, thành viên Tổ Tư vấn kinh tế Thủ tướng Chính phủ, thành viên nhóm Tư vấn hợp tác phát triển vùng Duyên hải miền Trung.

- PGS.TS Phạm Trung Lương - Nguyên Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu và Phát triển du lịch.

- PGS.TS Bùi Quang Bình - Trường Đại học Kinh tế Đà Nẵng.

- PGS.TS Hồ Việt Hạnh, Viện trưởng Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ.

Cùng đại diện lãnh đạo Viện Khoa học xã hội vùng Trung Bộ, Viện Nghiên cứu phát triển Thừa Thiên Huế, Viện Nghiên cứu phát triển Kinh tế - Xã hội Đà Nẵng, Viện Nghiên cứu phát triển Kinh tế - Xã hội Bình Định, Trung tâm Tư vấn - Nghiên cứu phát triển miền Trung.

f) Đại biểu các tổ chức Quốc tế: Bà Nubuko - Giám đốc Tổ chức Cứu trợ/Phát triển Quốc tế (FIDR).

g) Đại biểu doanh nghiệp, nhà đầu tư: Gần 60 lãnh đạo doanh nghiệp, nhà đầu tư, Hiệp hội Du lịch các tỉnh thuộc Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung và các tỉnh bạn.

Cùng các cơ quan báo, đài của Trung ương, địa phương đến dự và đưa tin Hội thảo.

2. Chủ trì Hội thảo

- Ông Lê Trí Thanh, Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Nam, Chủ tịch Hội đồng vùng, nhiệm kỳ 2019-2020.

- Ông Nguyễn Minh Tiến - Cục trưởng, Chánh Văn phòng Điều phối Trung ương Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới.

- Ông Nguyễn Tăng Bính - Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh Quảng Ngãi;

- PGS.TS Trần Đình Thiên - Nguyên Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam, thành viên Tổ Tư vấn kinh tế Thủ tướng Chính phủ, thành viên nhóm Tư vấn hợp tác phát triển vùng Duyên hải miền Trung.

3. Thư ký Hội thảo:

- Ông Lê Ngọc Tường, Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Quảng Nam.

- Ông Đỗ Vạn Lộc, Phó Chánh Văn phòng Điều phối NTM tỉnh Quảng Nam.

II. KỸ YẾU HỘI THẢO

Kỹ yếu phục vụ hội thảo bao gồm 13 bài đóng tập (*gồm báo cáo đề dẫn và các tham luận*), cụ thể:

1. Báo cáo đề dẫn Liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới tại Vùng kinh tế trọng điểm miền trung của PGS.TS Trần Đình Thiên.

2. Phát triển du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới: Hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của Văn phòng Điều phối NTM Trung ương.

3. Định hướng và giải pháp phát huy các giá trị di sản văn hoá, sinh thái và nông nghiệp để phát triển du lịch cộng đồng gắn với phát triển nông thôn mới tại Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của PGS.TS Phạm Trung Lương.

4. Phát triển du lịch cộng đồng trong thực hiện nông thôn mới ở Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung: Trường hợp tỉnh Quảng Nam của PGS.TS Bùi Quang Bình.

5. Hiện trạng khai thác các giá trị về di sản, văn hóa, sinh thái và nông nghiệp để phát triển du lịch cộng đồng gắn với xây dựng nông thôn mới: Thực trạng, định hướng và giải pháp liên kết trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Quảng Nam.

6. Chương trình OCOP phục vụ du lịch gắn với xây dựng nông thôn mới tỉnh Quảng Nam: Thực trạng, định hướng và giải pháp liên kết Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung giai đoạn sau 2020 của UBND tỉnh Quảng Nam.

7. Xây dựng nông thôn mới gắn với phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Quảng Nam, định hướng liên kết phát triển du lịch với các Vùng trong thời gian đến của Văn phòng Điều phối NTM tỉnh Quảng Nam.

8. Khai thác du lịch homestay nhà vườn truyền thống ở khu vực nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế - Thực trạng, định hướng và giải pháp liên kết trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Thừa Thiên Huế.

9. Thực trạng, định hướng và giải pháp liên kết chuỗi du lịch đô thị và nông thôn thành phố Đà Nẵng gắn với xây dựng nông thôn mới - Hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND thành phố Đà Nẵng.

10. Cảnh quan môi trường tại các xã xây dựng nông thôn mới: hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết trong vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Quảng Ngãi.

11. Sản xuất nông nghiệp kết hợp khai thác du lịch gắn với xây dựng nông thôn mới: hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Bình Định.

12. Khai thác các yếu tố văn hóa của đồng bào dân tộc thiểu số phục vụ phát triển du lịch gắn với xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Kon Tum - hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Kon Tum.

13. Phát triển du lịch sinh thái, du lịch trải nghiệm thiên nhiên gắn với xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Gia Lai: Hiện trạng, định hướng và giải pháp liên kết Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung của UBND tỉnh Gia Lai.

III. NỘI DUNG HỘI THẢO

1. Về ý kiến tham gia tại Hội thảo

Tại Hội thảo đã có 15 ý kiến phát biểu, góp ý các nội dung liên quan đến chủ đề Hội thảo, cụ thể:

- Đại diện các Nhà khoa học, Viện nghiên cứu, Trường Đại học: PGS.TS Trần Đình Thiên, PGS.TS Phạm Trung Lương, PGS.TS Bùi Quang Bình, PGS.TS Hồ Việt Hạnh;

- Đại diện các tỉnh: Đại diện thành phố Đà Nẵng (ông Nguyễn Xuân Bình, Phó Giám đốc Sở Du lịch), tỉnh Thừa Thiên Huế (ông Trần Hữu Thùy Giang - Phó Giám đốc Sở Du lịch), tỉnh Bình Định (ông Phạm Đình Tòng, Phó Giám đốc Sở Kế hoạch và Đầu tư), tỉnh Hưng Yên (ông Đoàn Văn Hòa, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch);

- Đại diện các doanh nghiệp: Hiệp hội Du lịch Quảng Nam (ông Võ Phùng, Phó Chủ tịch Hiệp hội), Công ty Thiên Minh (Bà Phạm Thị Hồng Trang, Trưởng Văn phòng Đại diện tại miền Trung), Tập đoàn FVG (bà Nguyễn Thị Phương Nhung, Phó Tổng Giám đốc Tập đoàn FVG), Công ty Cổ phần Du lịch Cao Nguyên Xanh (ông Huỳnh Đức Tiến, Phó Giám đốc);

- Đại diện tổ chức quốc tế: Tổ chức FIDR (bà Nubuko - Giám đốc Tổ chức);

- Đại diện đại biểu Trung ương: Chánh Văn phòng Điều phối NTM Trung ương (ông Nguyễn Minh Tiến).

- Phát biểu tổng kết và bế mạc Hội thảo của Chủ tịch Hội đồng vùng, nhiệm kỳ 2019-2020 (ông Lê Trí Thanh, Chủ tịch UBND tỉnh Quảng Nam).

2. Một số nội dung trao đổi, thảo luận tại Hội thảo

a) PGS.TS Trần Đình Thiên: Khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới (*gọi chung là du lịch cộng đồng, DLCD*) là nội dung mới, nội hàm chủ đề Hội thảo bao gồm rất nhiều vấn đề cần giải quyết, thể hiện khát vọng của Vùng. Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung (KTTĐMT) với tiềm năng phát triển to lớn, đặc biệt là rất dồi dào nguồn tài nguyên và lợi thế phát triển du lịch, nghĩa là cơ hội mới cho phát triển du lịch miền Trung là rất lớn; nhưng trong bối cảnh đã có nhiều thay đổi, nhất là về công nghệ và hội nhập quốc tế, đặc biệt, du lịch là ngành rất khó, liên quan đến con người ở trình độ và mức sống cao, nhưng lợi ích mang lại từ du lịch là rất lớn. Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung cần có cách tiếp cận phát triển mới, theo đúng tinh thần “đổi mới mô hình”, nghĩa là phải thay đổi căn bản, triệt để và mang tính hệ thống chứ không thể chỉ là “chỉnh sửa”, “cơi nới” cục bộ. Tất nhiên, khó khăn và thách thức phát triển đặt ra cũng không nhỏ, thậm chí, chứa đựng những nguy cơ và rủi ro. Cách phát triển du lịch Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung thời gian qua còn những điểm “khuyết”, do đó cần có nỗ lực phát triển thông qua liên kết Vùng và cần chọn ngành Du lịch để tập trung ưu tiên

phát triển, coi đây là hướng “mũi nhọn” của chiến lược phát triển, là lĩnh vực chính để thực hiện liên kết phát triển Vùng. Trong đó, cần quan tâm một số nội dung chính:

Thứ nhất, đánh giá sự chuyển mình của nông thôn miền Trung để thúc đẩy liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái.

Thứ hai, xác định nội hàm của liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái trong một tổ hợp phát triển mới mang tính bản sắc của Vùng.

Thứ ba, các hình thức để thực hiện liên kết và các điều kiện bảo đảm khai thác du lịch.

Thứ tư, nguồn lực và chủ thể thực hiện liên kết, khai thác du lịch.

Thứ năm, cơ chế và các chính sách thúc đẩy liên kết phát triển, nhất là tháo gỡ các cơ chế, chính sách còn vướng đối với doanh nghiệp, trong đó có doanh nghiệp thuộc lĩnh vực du lịch.

b) PGS.TS Phạm Trung Lương: Có hai phương thức để phát huy tốt nhất giá trị tài nguyên du lịch để phát triển du lịch cộng đồng bao gồm khai thác để xây dựng các sản phẩm du lịch và phát huy các giá trị di sản văn hóa, sinh thái và nông nghiệp thông qua hoạt động xúc tiến quảng bá hình ảnh NTM gắn liền với phát triển du lịch cộng đồng. Tuy nhiên, cần xác định du lịch cộng đồng (DLCĐ) là gì để có hướng chỉ đạo, xây dựng cơ chế hỗ trợ cho phù hợp. Cần đánh giá mức độ tham gia trong DLCĐ (thụ động, chủ động) để có giải pháp phù hợp. Tuy nhiên, việc phát triển DLCĐ còn một số hạn chế:

- Sản phẩm DLCĐ dựa trên việc khai thác các giá trị di sản văn hoá, sinh thái và nông nghiệp còn khá đơn điệu, ít các sản phẩm du lịch đặc thù, đặc biệt những sản phẩm du lịch mang tính vùng;

- Tình trạng trùng lặp về sản phẩm du lịch còn khá phổ biến từ đó làm giảm tính hấp dẫn và hiệu quả chung của DLCĐ gắn với phát triển nông thôn mới ở vùng KTTĐMT;

- Thiếu những chính sách cụ thể khuyến khích phát huy có hiệu quả các giá trị di sản văn hoá, sinh thái và nông nghiệp cho phát triển DLCĐ gắn với phát triển NTM; sự phối hợp của các đối tác có liên quan (quản lý nhà nước, các cơ quan nghiên cứu, doanh nghiệp du lịch, các tổ chức quốc tế và cộng đồng) còn hạn chế.

- Hoạt động xúc tiến quảng bá hình ảnh điểm đến và DLCĐ ở vùng kinh tế trọng điểm miền Trung còn hạn chế; năng lực của cộng đồng khi tham gia phát triển du lịch còn hạn chế; chưa có chiến lược ở tầm quốc gia; thiếu chính sách cụ thể; thiếu lồng ghép trong Chương trình NTM; hỗ trợ của Nhà nước còn hạn chế.

c) PGS.TS Bùi Quang Bình: Nếu xét theo mục tiêu của Chương trình NTM thì phát triển du lịch cộng đồng gắn với nông nghiệp, nông thôn sẽ có tác động tích cực tới việc thực hiện Chương trình này. Tuy nhiên, vẫn còn một số hạn chế nhất định cả về sản phẩm, tổ chức quản lý DLCĐ và chất lượng nguồn nhân lực... kìm hãm sự phát triển của các điểm DLCĐ. Các doanh nghiệp du lịch muốn phát triển phải tận dụng, khai thác được các giá trị di sản ở các tỉnh,

nhất là ở Quảng Nam, Thừa Thiên Huế. Xem việc liên kết trong phát triển du lịch là nhiệm vụ quan trọng; muốn liên kết tốt cần phải có chính sách đủ mạnh từ Trung ương, từ các tỉnh; cần có thiết kế quy hoạch hạ tầng, quy hoạch nông thôn mới phải khớp nối với quy hoạch du lịch; du lịch cộng đồng không nên thực hiện theo phong trào mà cần có kế hoạch, phương án cụ thể; cần hình thành các chuỗi du lịch; lồng ghép phát triển du lịch trong Chương trình NTM sẽ tạo điều kiện cho phát triển du lịch.

d) PGS.TS Hồ Việt Hạnh: Để phát triển du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng tốt cần quan tâm một số nội dung:

- Phát triển du lịch là phát triển kinh tế nên cần nghiên cứu, học tập Nhật Bản trong phát triển du lịch cộng đồng gắn với bảo tồn các giá trị văn hóa.

- Trong phát triển du lịch cần quan tâm giải quyết mâu thuẫn giữa số lượng và chất lượng; doanh nghiệp cần vào cuộc để đưa khách đến và nâng cao thu nhập cho người dân ở đây. Hiện nay, đang thiếu doanh nghiệp kết nối thúc đẩy các sản phẩm du lịch và nông nghiệp.

- Những khu vực du lịch liên quan đến văn hóa, di tích lịch sử thì cần có chính sách để bảo tồn, kể cả những di tích không khai thác du lịch.

- Nâng cao vai trò của hệ thống chính trị ở cơ sở trong phát triển du lịch cộng đồng. Có chính sách của Nhà nước phải đủ mạnh để người dân, doanh nghiệp cùng tham gia phát triển du lịch cộng đồng.

d) Tỉnh Hưng Yên:

- Ngành du lịch cần đa dạng các sản phẩm, dịch vụ phục vụ du khách tại các điểm để kéo dài thời gian tham quan lưu trú của khách, tăng chi tiêu của khách và nâng cao thu nhập cho người dân. Phát triển du lịch cộng đồng phải hướng đến người dân hưởng lợi cái gì để có thể tham gia cùng phát triển.

- Xây dựng nông thôn mới cần có bước chuyển mình, có như vậy thì mới có điều kiện phát triển du lịch.

- Liên kết phát triển du lịch cần có cơ chế, chính sách để đảm bảo tính khả thi cao; có sự tham gia, phối hợp đồng bộ giữa các tỉnh trong khu vực.

e) Tỉnh Thừa Thiên Huế:

Du lịch là ngành kinh tế tổng hợp, liên ngành, liên vùng do vậy không nên quan điểm địa giới hành chính giữa các địa phương mà là một khối thống nhất, một điểm đến trong đó có liên kết nhiều địa phương. Việc khai thác du lịch homestay, nhà truyền thống khu vực nông thôn, cụ thể khai thác giá trị các nhà vườn gắn với xây dựng nông thôn mới là cần thiết, phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương, phát huy giá trị các công trình kiến trúc này. Tuy nhiên, vấn đề cần đặt ra là du lịch homestay đã chuyên nghiệp, hiệu quả chưa? cân bằng lợi ích của doanh nghiệp, cộng đồng, hộ kinh doanh như thế nào? sức hút của du lịch homestay, sự cạnh tranh trong du lịch homestay?

Ngoài ra, cần xem xét một số mô hình khai thác du lịch theo hướng Agri-T, Eco-T, Community-Based Tourism (cần xác định đúng nội hàm và bản chất của loại hình; đối tượng hưởng lợi; sự bền vững; thương hiệu; vòng đời du lịch).

g) Thành phố Đà Nẵng:

- Với nhiều lợi thế, tiềm năng, du lịch Đà Nẵng cơ bản tạo được thương hiệu đối với du khách trong và ngoài nước, minh chứng bằng nhiều danh hiệu do các tổ chức, tạp chí uy tín hàng đầu thế giới bình chọn. Thế mạnh là du lịch nghỉ dưỡng biển và thể thao giải trí biển; du lịch M.I.C.E, sự kiện lễ hội và du lịch Golf; du lịch mua sắm và vui chơi giải trí.

- Thời gian tới Đà Nẵng tiếp tục hoàn thiện các chính sách phát triển du lịch; xây dựng cơ chế chính sách để phát triển du lịch nông nghiệp, nông thôn, du lịch cộng đồng.

h) Tỉnh Bình Định:

Tại tỉnh Bình Định, nông nghiệp kết hợp khai thác du lịch mới chủ yếu dưới hình thức du lịch cộng đồng ven biển và du lịch làng nghề. Tuy nhiên vẫn còn một số khó khăn như: Chưa có khu vực trưng bày, giới thiệu sản phẩm; khu vực trải nghiệm cho khách du lịch; đội ngũ nghệ nhân, lao động lành nghề, các hộ dân, hướng dẫn viên du lịch địa phương chưa được đào tạo và hướng dẫn nghiệp vụ du lịch để nâng cao giá trị của làng nghề, sản phẩm làng nghề và cộng đồng; hoạt động quảng bá, chưa được chú trọng...

Thời gian tới, tỉnh Bình Định tập trung vào các giải pháp: Tăng cường cơ sở vật chất phục vụ du lịch; xây dựng chính sách hỗ trợ phát triển du lịch làng nghề...

i) Các doanh nghiệp, Hiệp hội du lịch:

- Tiềm năng về du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái còn rất lớn ở các tỉnh, nhất là ở Quảng Nam, trong đó có huyện Tây Giang cảnh rất đẹp; nếu có chiến lược phát triển hợp lý, các doanh nghiệp du lịch lớn và người dân làm du lịch cộng đồng không những không cạnh tranh với nhau thậm chí có thể kết nối với nhau để hài hòa lợi ích và đôi bên cùng có lợi.

- Các tỉnh, các vùng cần quan tâm liên kết, đây là mấu chốt để thành công; chú trọng liên kết về sản phẩm, các sản phẩm không được trùng lặp giữa các địa phương khi cùng tham gia khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái. Du khách sẽ rất nhàm chán khi đến nhiều tỉnh, thành trong khu vực nhưng các làng rau, làng gốm, hát bài chòi, dệt thổ cẩm... đều chung một kịch bản như nhau.

- Quan tâm đến cảnh quan, an ninh ở các địa điểm du lịch. Các điểm du lịch cần có đường dây nóng để du khách góp ý. Một số điểm đến chưa được quản lý tốt vấn đề bảo vệ môi trường, phát triển phá vỡ cảnh quan, suy thoái tài nguyên, chia sẻ lợi ích du lịch thiếu bền vững.

- Các doanh nghiệp có quyền được lựa chọn đầu tư du lịch cộng đồng hay không? mô hình du lịch cộng đồng có trở thành đối thủ cạnh tranh đối với các công ty du lịch hiện nay? đơn vị nào sẽ chủ trì, điều phối liên kết trong vùng.

- Cần có chính sách về hỗ trợ vay vốn trong phát triển du lịch; hỗ trợ thủ tục đầu tư; Nhà nước cần ban hành các quy chuẩn các sản phẩm du lịch; tiêu chí đánh giá khu, điểm du lịch cộng đồng; quy chế quản lý; có cơ chế hỗ trợ từ trung ương; cơ chế huy động xã hội hóa cho phát triển du lịch cộng đồng; vai trò, cơ chế cho các doanh nghiệp đưa khách đến các điểm du lịch cộng đồng.

k) Tổ chức quốc tế (FIDR):

- Tổ chức FIDR đã triển khai thành công mô hình hỗ trợ dựa vào cộng đồng tại huyện Nam Giang, qua đó các tỉnh có thể tham khảo để học tập kinh nghiệm. Ban đầu việc triển khai rất khó khăn, các thuyết minh viên đến từng thôn, từng làng để xâu chuỗi lại với nhau và cùng xây dựng mối quan hệ với các công ty du lịch, đầu mối là Hợp tác xã du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu - Nam Giang (HTX). Đến nay, trung bình mỗi năm, HTX tổ chức đón hàng chục đoàn khách du lịch, chủ yếu đến từ Nhật Bản và Châu Âu. Thành công ban đầu từ mô hình du lịch dựa vào cộng đồng Cơ Tu được coi là hướng mở trong phát triển du lịch cộng đồng cũng như bảo tồn bản sắc văn hóa của đồng bào dân tộc thiểu số.

- Du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa không cần đầu tư nhiều, chỉ tập trung vào các yếu tố từ cộng đồng, liên kết của từng sản phẩm. Xem cộng đồng là chủ thể và phải có người đứng ra để chủ trì thực hiện. Các tỉnh nên hướng đến tour du lịch 01 ngày để phát triển loại hình này; những nơi nào cách trung tâm thành phố từ 1-2 tiếng đi ô tô là có thể phát triển loại hình này. Ngoài ra, du lịch nông nghiệp, du lịch mạo hiểm cũng nên xem xét phát triển. Thời gian đến mong muốn có sự hỗ trợ của chính quyền trong hỗ trợ du lịch cộng đồng để nhân rộng.

I) Văn phòng Điều phối NTM Trung ương:

- Chương trình xây dựng NTM thời gian qua đạt nhiều kết quả ấn tượng, cả số lượng và chất lượng, đã đưa nông nghiệp - nông thôn - nông dân Việt Nam lên một thế và lực mới. Xây dựng NTM tạo tiền đề để phát triển du lịch nông thôn và phát triển du lịch nông thôn là động lực trong xây dựng NTM.

- Phát triển du lịch tại khu vực nông thôn sẽ đồng thời đảm bảo thực hiện hai mục tiêu chính trị quan trọng là phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn và mục tiêu xây dựng NTM, góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân nông thôn. Thời gian này là thời điểm thích hợp để ban hành chính sách phát triển du lịch nông thôn gắn với xây dựng NTM. Những địa phương làm tốt công tác xây dựng NTM thường có lợi thế hơn để phát triển du lịch, bởi một phần do nhận thức của chính quyền và người dân đã thoát ra khỏi tư duy đơn thuần là phát triển nông nghiệp, mà hướng tới các loại hình dịch vụ để nâng cao đời sống và thu nhập.

- Phát triển các điểm du lịch trên cơ sở kết quả xây dựng NTM; các sản phẩm nông nghiệp, sản phẩm OCOP sẽ tham gia vào chuỗi cung ứng sản phẩm du lịch, quảng bá cho điểm đến du lịch... Định hướng xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn cho phát triển du lịch sẽ tạo thành định hướng đa mục tiêu trong xây dựng NTM. Qua đó, phát triển du lịch nông thôn là giải pháp căn cơ để xây dựng NTM hiệu quả, bền vững.

- Khi triển khai Chương trình NTM giai đoạn 3 (2021-2025), Trung ương quan tâm đến phát triển văn hóa, môi trường và lĩnh vực du lịch nông thôn. Hiện nay, Văn phòng Điều phối NTM Trung ương đang phối hợp với Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch hoàn thiện Đề án phát triển du lịch nông thôn, trong đó tập trung đề ra giải pháp để liên kết phát triển du lịch theo chiều dọc và chiều ngang, trong đó cần có sự vào cuộc của các cấp, các ngành trong phát triển du lịch nông thôn. Dự kiến nguồn lực giai đoạn 2021-2025 cho Chương trình NTM sẽ tăng, do đó việc đưa nội dung phát triển du lịch nông thôn vào xây dựng NTM sẽ có

nguồn lực để thực hiện. Trung ương sẽ tiếp thu các góp ý của các đại biểu tại Hội thảo để đưa vào mục tiêu trong xây dựng NTM sau năm 2020 và sẽ xem xét đưa vào tiêu chí NTM gắn với bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa, gắn với phát triển du lịch tại các địa phương có tiềm năng phát triển du lịch.

3. Một số giải pháp phát triển du lịch cộng đồng được đề xuất tại Hội thảo:

a) Đẩy mạnh phát triển du lịch nông thôn theo hướng liên kết vùng:

- Hình thành các chuỗi giá trị du lịch toàn diện; khai thác các giá trị đặc thù về cảnh quan, môi trường, văn hoá, lịch sử của nông thôn tại các vùng, miền để tạo thành các sản phẩm du lịch đặc sắc, phát triển du lịch chiều sâu theo hướng sinh thái, gắn gũi với thiên nhiên, bảo vệ sức khỏe.

- Đẩy mạnh phát triển và nhân rộng các mô hình du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới (*hình thành các tour, tuyến du lịch nông thôn*); hình thành các sản phẩm du lịch nông nghiệp gắn với hoạt động tham quan, trải nghiệm ở các làng quê, làng nghề. Đẩy mạnh xây dựng khu dân cư nông thôn mới kiểu mẫu để trở thành những điểm du lịch cộng đồng hấp dẫn, thu hút du khách trong và ngoài nước đến tham quan, khám phá vẻ đẹp của những “Miền quê đáng sống”. Mục đích các tour này nhằm khai thác các giá trị thanh bình trong không gian sống, cảnh quan môi trường hiền hòa, sáng, xanh, sạch, đẹp với vườn tược đã và đang được chỉnh trang, gọn gàng sạch sẽ, những hàng rào cây xanh, hoa được trồng, cắt tỉa đẹp mắt, kỳ vọng sẽ gắn kết được du lịch với nông thôn mới. Các tour này sẽ chú trọng phát triển các dịch vụ kèm theo như ăn uống, nghỉ ngơi, lưu trú, sinh hoạt tại nhà người dân nông thôn để tăng nguồn thu cho cư dân nông thôn.

- Xây dựng và phát triển nhóm sản phẩm du lịch đặc trưng tại các làng, gắn với phát triển sản phẩm nông nghiệp truyền thống, nông nghiệp hữu cơ và sản phẩm OCOP của địa phương để hình thành chuỗi giá trị du lịch nông nghiệp.

b) Xây dựng các sản phẩm du lịch cộng đồng gắn với xây dựng NTM:

- Điều tra nhận diện các giá trị tài nguyên du lịch, đặc biệt di sản văn hóa, cảnh quan sinh thái nông nghiệp và canh tác nông nghiệp truyền thống.

- Đánh giá tài nguyên làm căn cứ xây dựng sản phẩm du lịch cộng đồng gắn với phát triển nông thôn mới: Sản phẩm đặc thù (địa phương và vùng), sản phẩm chính và sản phẩm phụ trợ.

- Xây dựng chiến lược phát triển sản phẩm du lịch cộng đồng gắn với thị trường mục tiêu.

- Xác định kế hoạch và lộ trình thực hiện chiến lược sản phẩm du lịch cộng đồng.

c) Xúc tiến quảng bá sản phẩm du lịch cộng đồng gắn với phát triển nông thôn mới vùng KTTĐMT

- Tăng cường đầu tư cho truyền thông quảng bá sản phẩm du lịch nông nghiệp, nông thôn gắn với việc xây dựng thương hiệu đặc trưng.

- Lồng ghép hoạt động xúc tiến quảng bá hình ảnh vùng KTTĐMT với sản phẩm du lịch cộng đồng được xây dựng dựa trên di sản văn hóa, cảnh quan sinh thái nông nghiệp trong các sự kiện về nông thôn mới.

- Xây dựng chuyên đề/chuyên mục xúc tiến quảng bá về du lịch cộng đồng gắn với phát triển NTM vùng KTTĐMT.

- Tổ chức các hội thảo, tọa đàm khoa học chuyên đề về du lịch cộng đồng gắn với phát triển NTM ở vùng KTTĐMT. Tổ chức đi thăm quan thực tế để giao lưu, học hỏi kinh nghiệm phát triển du lịch giữa các địa phương.

- Thay đổi phương thức xúc tiến quảng bá truyền thống với việc ứng dụng công nghệ. Chú trọng ứng dụng trên nền tảng di động thông minh.

d) Tăng cường năng lực tham gia của cộng đồng, đặc biệt cộng đồng người dân nông thôn vào du lịch cộng đồng

- Nâng cao nhận thức về vai trò của cộng đồng trong phát huy các giá trị di sản văn hóa, sinh thái nông nghiệp.

- Từng bước nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho hoạt động du lịch nông nghiệp thông qua việc tập huấn, bồi dưỡng cho người dân, người làm du lịch cộng đồng về kỹ năng, ngoại ngữ, thái độ phục vụ khách chuyên nghiệp, lành nghề, thân thiện, nhất là đào tạo thuyết minh viên người dân tộc thiểu số và đào tạo, nâng cao trình độ ngoại ngữ cho người dân tộc thiểu số tại các thôn, xã phát triển du lịch. Xây dựng chương trình đào tạo; biên soạn tài liệu. Các hoạt động này được lồng ghép trong nội dung đào tạo nghề cho lao động nông thôn trong Chương trình NTM.

đ) Phát triển cơ sở hạ tầng du lịch cho phát triển du lịch cộng đồng

- Rà soát, điều chỉnh, bổ sung các quy hoạch về kiến trúc, hạ tầng cảnh quan của các thôn trong Đồ án quy hoạch xây dựng nông thôn mới nhằm phát huy các lợi thế đặc trưng về tự nhiên và văn hóa phù hợp với phát triển du lịch gắn với xây dựng nông thôn mới;

- Đầu tư hoàn thiện và nâng cấp cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch tại các làng (*hệ thống đường giao thông, điện, xử lý môi trường, công trình nước sạch tập trung, xây dựng nhà tiêu hợp vệ sinh, cải tạo cảnh quan môi trường, hệ thống thông tin liên lạc,...*). Nội dung này nên lồng ghép đầu tư phát triển hạ tầng trong xây dựng nông thôn mới.

e) Bảo tồn các giá trị di sản văn hóa truyền thống và cảnh quan sinh thái nông thôn

- Nâng cao nhận thức, lòng tự hào của cộng đồng về các giá trị văn hoá truyền thống của ông cha và những giá trị cảnh quan, sinh thái do chính bàn tay họ tạo dựng. Coi đây là những tài sản vô giá để đảm bảo cuộc sống thông qua phát triển du lịch cộng đồng bền vững.

- Chú trọng chính sách “Lấy du lịch nuôi du lịch” để bảo tồn các giá trị di sản văn hóa, cảnh quan nông nghiệp, làng nghề... cho phát triển DLCD. Phát triển du lịch tại khu vực nông thôn phải bảo đảm hài hòa lợi ích kinh tế, xã hội, môi trường giữa cộng đồng địa phương, công ty du lịch và các bên liên quan; trong đó cần chú ý chia sẻ hài hòa lợi ích, nhất là chia sẻ lợi ích đối với người

nông dân trực tiếp sản xuất nông nghiệp phục vụ du lịch; phát huy vai trò phối hợp liên ngành nông nghiệp - du lịch, cần xây dựng chương trình chung về phát triển du lịch nông nghiệp, du lịch trải nghiệm gắn với xây dựng nông thôn mới; tổ chức xây dựng, hoàn chỉnh bản đồ du lịch nông nghiệp trong Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung.

g) Đẩy mạnh sự liên kết chặt chẽ giữa các bên trong phát triển sản phẩm du lịch nông nghiệp (*nông dân, doanh nghiệp lữ hành, địa phương, cơ quan quản lý du lịch, nông nghiệp,...*). Phát huy hơn nữa vai trò của các công ty lữ hành trong việc kết nối với các chủ thể hoạt động du lịch nông nghiệp trong việc đưa du khách đến tham quan, lưu trú, mua sản phẩm nông nghiệp. Doanh nghiệp lữ hành sẽ là cầu nối đưa khách du lịch đến với không gian tổ chức hoạt động nông nghiệp, định hướng thiết kế sản phẩm phù hợp với nhu cầu của du khách. Việc kết nối hình thành mạng lưới các điểm đến du lịch nông thôn đóng vai trò quan trọng trong việc quảng bá, xúc tiến du lịch.

h) Cơ chế, chính sách

- Có cơ chế hỗ trợ từ ngân sách Trung ương, ngân sách địa phương và các nguồn huy động hợp pháp khác như từ doanh nghiệp, hợp tác xã, tổ hợp tác, hộ sản xuất kinh doanh tham gia mô hình du lịch cộng đồng và các nguồn xã hội hóa khác... Trong đó, cần có chính sách đủ mạnh để xây dựng và triển khai thí điểm một số tuyến, điểm du lịch trải nghiệm nông thôn mới để rút kinh nghiệm và nhân rộng ra trên các Vùng trong cả nước.

- Có chính sách thu hút các nhà đầu tư, chính sách ưu tiên tiếp cận tín dụng ưu đãi phát triển các sản phẩm du lịch nghỉ dưỡng, sức khỏe, du lịch trải nghiệm giáo dục, du lịch ẩm thực, du lịch văn hóa dân gian đồng quê kết hợp chặt chẽ với cộng đồng sản xuất nông nghiệp trong khu vực nông thôn.

- Đẩy mạnh hợp tác quốc tế và sử dụng có hiệu quả nguồn lực hỗ trợ của quốc tế đối với bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa để phát triển DLCĐ gắn với phát triển NTM ở vùng KTTĐMT.

- Có cơ chế để đẩy mạnh liên kết vùng Quảng Nam - Đà Nẵng - Thừa Thiên Huế, miền Trung - Tây Nguyên, liên kết với các Trung tâm du lịch lớn trong nước; liên kết các ngành, lĩnh vực như: Hàng không, thương mại, thông tin, truyền thông để xúc tiến quảng bá, phát triển du lịch cộng đồng.

i) Tăng cường công tác quản lý, bảo đảm an ninh trật tự tại các điểm du lịch cộng đồng

- Tăng cường quản lý hạn chế tác động của du lịch đến các giá trị tài nguyên, đặc biệt là di sản văn hóa, cảnh quan nông nghiệp vùng nông thôn và coi đây là tiêu chí quan trọng của du lịch cộng đồng trong xây dựng NTM.

- Tăng cường quản lý điểm đến, kiểm soát chất lượng dịch vụ, an ninh trật tự, bao gồm việc giữ gìn các giá trị cốt lõi, bản sắc của nền văn hóa nông nghiệp các làng quê Việt Nam, môi trường, cảnh quan, văn minh, lịch sự tại các điểm du lịch nông nghiệp.

- Ban hành bộ tiêu chí để công nhận khu, điểm du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới và hướng dẫn các địa phương triển khai thực hiện.

Xem xét ban hành bộ tiêu chí về phát triển bền vững trong lĩnh vực phát triển du lịch, trong đó có du lịch cộng đồng.

4. Phát biểu tổng kết và bế mạc của Chủ trì Hội thảo (Chủ tịch Hội đồng Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, nhiệm kỳ 2019-2020)

Hiện nay, nhiều mô hình phát triển du lịch cộng đồng, du lịch sinh thái đã hình thành, phát triển mạnh và mang lại hiệu quả thiết thực tại một số vùng nông thôn của Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung, nhiều mô hình NTM đã được hình thành có mục tiêu chung hướng đến là làm thay đổi tích cực bộ mặt nông thôn, tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân. Tuy nhiên, để tạo sợi dây kết nối, sự liên kết trong việc phát triển du lịch sinh thái, du lịch cộng đồng, du lịch văn hóa gắn với xây dựng NTM của Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung thì thật sự chưa đặt ra bài toán để nghiên cứu, đề tìm tòi, tìm hướng đi và đề ra giải pháp để giải quyết. Hội thảo đã phân tích, đánh giá tiềm năng, cơ hội và thách thức trong việc phát triển du lịch văn hóa, du lịch cộng đồng, du lịch nông nghiệp gắn với xây dựng NTM tại Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung; từ đó đề ra giải pháp để phát triển du lịch nông thôn trong những năm tiếp theo.

Việc phát triển du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới phù hợp với chủ trương tái cơ cấu ngành nông nghiệp và mục tiêu xây dựng ngành du lịch Việt Nam thành ngành mũi nhọn. Thực tế tiềm năng lớn, song hiện tại du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng ở Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung chỉ mới dừng lại ở mức độ tự phát, thiếu quy hoạch, kế hoạch; nên đôi khi dẫn tới trùng lặp, đơn điệu và manh mún, khai thác không đúng giá trị vốn có của loại hình du lịch này.

Kết luận:

- Qua Hội thảo, chúng ta cần nhận thức rõ tầm quan trọng của phát triển DLCĐ gắn với nông nghiệp nông thôn không chỉ thúc đẩy các hoạt động kinh tế nông thôn, thúc đẩy phát triển du lịch mà còn góp phần hoàn thành các mục tiêu sâu xa của Chương trình NTM đã đề ra.

- Khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng là nội dung quan trọng trong liên kết vùng và cần nhìn nhận đúng mức để khai thác tối đa các giá trị ở từng địa bàn từ đó liên kết với nhau tạo thành dòng sản phẩm mới, sản phẩm du lịch trải nghiệm ở vùng nông thôn. Tại Hội thảo này đã tiếp thu rất nhiều ý kiến của các ngành, các địa phương, các viện, trung tâm nghiên cứu, các doanh nghiệp, các nhà khoa học, các chuyên gia và đã thống nhất là cần phải liên kết để phát triển. Các địa phương trong vùng cần chia sẻ những thành công, thất bại để hỗ trợ và liên kết với nhau cùng phát triển.

- Trên cơ sở những khó khăn, vướng mắc và những giải pháp đề ra tại Hội thảo này, đề nghị các cơ quan, đơn vị, địa phương có liên quan làm căn cứ để xây dựng kế hoạch cụ thể về phát triển và liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới tại địa phương, đơn vị mình, nhằm góp phần đưa du lịch cộng đồng và xây dựng nông thôn mới tại Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung có những bước tiến mới trong thời gian đến.

Trên đây là tổng hợp kết quả Hội thảo “*Liên kết khai thác du lịch nông nghiệp, văn hóa, sinh thái dựa vào cộng đồng trong xây dựng nông thôn mới tại vùng kinh tế trọng điểm miền Trung*”. Hội đồng Vùng kinh tế trọng điểm miền Trung kính báo cáo đề các đại biểu tham gia Hội thảo chia sẻ, góp ý xây dựng và cùng nhau phát triển. Kính đề nghị Trung ương tiếp tục quan tâm chỉ đạo, hỗ trợ và sớm ban hành Đề án phát triển du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2020-2025, ban hành Bộ tiêu chí để công nhận khu, điểm du lịch nông thôn gắn với xây dựng nông thôn mới và Bộ tiêu chí về phát triển bền vững trong lĩnh vực phát triển du lịch, trong đó có du lịch cộng đồng để các địa phương căn cứ triển khai thực hiện. Kính đề nghị các nhà khoa học, các viện, trung tâm nghiên cứu, các trường đại học tiếp tục quan tâm tư vấn, hỗ trợ xây dựng, ban hành các cơ chế, chính sách, các giải pháp để phát triển du lịch nông thôn, du lịch cộng đồng một cách bền vững trong thời gian đến./.

Nơi nhận:

- Như thành phần mời tham dự Hội thảo;
- Các Bộ: NN và PTNT; VH, TT và DL;
- Văn phòng ĐP NTM TW;
- Tổng cục Du lịch;
- TT TU, HĐND tỉnh;
- CT, các PCT UBND tỉnh;
- Văn phòng Điều phối NTM tỉnh;
- CPVP;
- Lưu: VT, TH, KGVX, KTN (Tâm).

**TM. HỘI ĐỒNG
CHỦ TỊCH**

**CHỦ TỊCH UBND TỈNH
Lê Trí Thanh**